

WSTĘP

Profesjonalne poradnictwo zawodowe na poziomie gimnazjum staje się niezbędne, zwłaszcza na terenie o wysokim stopniu bezrobocia. Reforma edukacji stwarza szerokie możliwości rozwoju tej dziedziny i kształtowaniu rozwoju uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych.

Z chwilą ukończenia gimnazjum uczniowie muszą dokonać bardzo ważnego wyboru życiowego – co robić po ukończeniu szkoły?

Podjęcie przez ucznia mądrej i trafnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu nie jest zadaniem łatwym. Do tej decyzji należy ucznia przygotować.

W nowym systemie edukacji działalność szkół różnych typów z zakresu orientacji zawodowej podzielona jest na etapy, w zależności od wieku uczniów (podział na etapy wg K. Lelińskiej):

Etap I – wstępnej orientacji zawodowej – obejmujący dzieci klas I-III.

W nauczaniu początkowym, w ramach kształcenia zintegrowanego, w treściach programowych wyeksponowane jest poznanie pracy w wybranych zawodach.

Etap II – obserwacyjny – obejmuje dzieci klas IV-VI.

W kształceniu blokowym, w przedmiocie historii, w treściach programowych istnieje zapis: *Praca: jej znaczenie w życiu indywidualnym i zbiorowym; organizacja pracy i jej efekty w różnych epokach i współcześnie.*

W przedmiocie technika zadaniem szkoły będzie doprowadzenie ucznia do poznania i oceniania swoich cech, możliwości i predyspozycji technicznych.

Etap III – orientacji zawodowej I stopnia – obejmujący klasy I-II gimnazjum.

W ramach przedmiotu wiedza o społeczeństwie wyodrębniono moduł wychowanie do aktywnego udziału w życiu społecznym, w którym jednym z celów edukacji jest wstępne przygotowanie uczniów do aktywności zawodowej i odnalezienia się na rynku pracy.

Etap IV – decyzyjny I stopnia – obejmujący klasę III gimnazjum.

Etap ten kończy się egzaminem, będzie podstawą do starania się o przyjęcie do liceum profilowanego lub szkoły zawodowej. Na tym etapie dla uczniów niezdecydowanych pomoc powinna świadczyć poradnia psychologiczno-pedagogiczna. Na podstawie badań psychologicznych, medycznych oraz rozmów z uczniem i rodzicami doradca zawodowy udziela porady zawodowej.

¹ Sluchaczka studiów podyplomowych „Szkolny doradca zawodowy” organizowanych przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Etap V – orientacji zawodowej II stopnia – obejmujący klasy I-II liceum profilowanego lub klasy I szkoły zawodowej

Na tym etapie rolę orientującą w liceach będą miały zajęcia o charakterze prozawodowym.

Etap VI – decyzyjny II stopnia – obejmujący klasę III liceum profilowanego, II klasę szkoły zawodowej lub szkołę policealną.

Na tym etapie młodzież kończąca licea może podejmować decyzje o wyborze studiów, szkoły policealnej bądź wejścia na rynek pracy.

I. NAJWAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA

Poradnictwo zawodowe w literaturze przedmiotu definiowane jest jako:

- ostatni etap orientacji zawodowej lub
- działalność obejmująca swym zakresem orientację zawodową.

Poradnictwo zawodowe to system długofalowych i wieloetapowych działań wychowawczych towarzyszących jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego.

Doradztwo zawodowe to pomoc polegająca na udzieleniu indywidualnej porady zawodowej na kolejnych etapach dokonywania wyboru typu szkoły, kierunku kształcenia, zatrudnienia, przekwalifikowywania się, ponownego zatrudnienia w przypadku utraty pracy.

Orientacja zawodowa – obejmuje wszystkie działania wychowawcze – szkoły, rodziców i innych osób, grup i instytucji- mające na celu przygotowanie młodzieży do podejmowania kolejnych decyzji edukacyjno-zawodowych oraz planowania kariery zawodowej.

Informacja zawodowa – zbiór danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji edukacyjnych, zawodowych oraz wejścia na rynek pracy – decyzji związanych z zatrudnieniem.

II. ZAŁOŻENIA ORIENTACJI I PORADNICTWA ZAWODOWEGO W NOWYM SYSTEMIE EDUKACJI

1. Poradnictwo zawodowe powinno obejmować działaniami wychowawczymi całą populację dzieci i młodzieży na różnych etapach kształcenia a szczególnie w okresie:

- podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych po ukończeniu nauki w gimnazjum (wybór liceum profilowanego i profilu kształcenia bądź wybór szkoły zawodowej i kierunku kształcenia w szkole zawodowej – zawodu),
- podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych po ukończeniu nauki w liceum (wybór szkoły policealnej bądź wyższej po ukończeniu szkoły zawodowej wybór liceum uzupełniającego bądź wejście na rynek pracy),
- podejmowanie decyzji zawodowych po ukończeniu studiów wyższych (dalsze kształcenie bądź wejście na rynek pracy).

W procesie orientacji zawodowej uczeń jest podmiotem oddziaływań wychowawczych, których celem nie jest udzielanie mu jednorazowej porady, lecz przygotowanie go do samodzielnego podejmowania kolejnych de-

cyzji zawodowych i edukacyjnych, a po zakończeniu nauki, decyzji wejścia na rynek pracy, w oparciu o sprecyzowaną ścieżkę kariery zawodowej.

Orientacja zawodowa, której celem jest udzielanie uczniom pomocy w podejmowaniu kolejnych decyzji edukacyjnych i zawodowych, powinna być jednym z ważniejszych zadań wychowawczych szkół różnych typów – powinna być ona „wpisana” w plan wychowawczy szkoły.

2. Proces edukacji powinien być maksymalnie wykorzystany do realizacji zadań orientacji zawodowej.
3. Orientacja zawodowa powinna być realizowana przez nauczycieli wszystkich typów szkół, w tym również szkół zawodowych, wszystkich przedmiotów, bloków programowych i ścieżek edukacyjnych a przede wszystkim tych, w których zawarte są treści zawodoznawcze.
4. Poradnie psychologiczno-pedagogiczne wspierają nauczycieli szkół różnych typów w realizacji zadań orientacji zawodowej, dostarczając szkołom materiałów informacyjnych, szkoląc nauczycieli w prowadzenie zajęć zawodoznawczych i warsztatów z młodzieżą.
5. Szkoły i poradnie mogą spełniać powierzone im zadania, pod warunkiem utworzenia sprawnie działającego systemu informacji zawodowej. Każdy uczeń, nauczyciel, doradca zawodowy, rodzice powinni mieć dostęp do wszystkich informacji na tradycyjnych i nowoczesnych nośnikach (publikacje, programy komputerowe, Internet) potrzebnych do podjęcia decyzji.
6. Realizacja tego zadania wymaga zintegrowanych działań wszystkich resortów i instytucji realizujących cele poradnictwa zawodowego, a w szczególności resortu pracy i spraw socjalnych. Współpraca z urzędami pracy jest warunkiem powstania komplementarnego banku informacji zawodowej. Gromadzenie, przepływ i zakres informacji zawodowej powinien być przedmiotem wspólnych ustaleń.

III. SZKOLNY DORADCA ZAWODOWY

(Opis zawodów „Szkolny doradca zawodowy”)

Doradca zawodowy – osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu i kierunku kształcenia lub szkolenia zawodowego, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami. W procesie orientacji zawodowej uczniów doradca wykorzystuje w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

Praca szkolnego doradcy zawodowego polega na udzielaniu specjalistycznej pomocy młodzieży w wyborze zawodu, szkoły i kierunku kształcenia. Problemy związane z pracą człowieka, stają się tak skomplikowane, że wymagają dużej wiedzy i stałego śledzenia przemian.

Doradca zawodowy dostarcza niezbędnych informacji i służy poradą indywidualną i grupową. W związku z tym do zadań doradcy zawodowego należy między innymi: gromadzenie, opracowywanie i upowszechnianie informacji o

zawodach, drogach uzyskania kwalifikacji zawodowych, potrzebach rynku pracy. Wyposażenie stanowiska pracy doradcy stanowią: informatory o szkołach, instytucjach szkolących i prowadzonych przez nie szkoleniach, teczki informacji o zawodach, opracowania dotyczące sytuacji na lokalnym rynku pracy i inne materiały informacyjne.

W procesie poradnictwa zawodowego doradca wykorzystuje również programy komputerowe oraz aparaturę audiowizualną (telewizor, magnetowid, rzutnik pisma), prezentując filmy i materiały o zawodach, szkołach i technikach poszukiwania pracy. Doradca udziela porad zawodowych osobom niezdecydowanym, co do wyboru szkoły i zawodu, osobom z problemami zdrowotnymi oraz pragnącym zmienić szkołę lub zawód. Doradca zawodowy prowadzi również poradnictwo grupowe. Ta forma poradnictwa daje uczestnikom możliwość lepszego poznania siebie, swoich potrzeb i zainteresowań, interesujących ich zawodów, możliwość kształcenia i zatrudnienia. Ponadto doradca służy informacjami i konsultacjami z zakresu poradnictwa zawodowego pracownikom instytucji, w której jest zatrudniony, pracownikom poradni psychologiczno-pedagogicznych, pedagogom szkolnym, dyrektorom szkół.

Środowisko pracy

Praca szkolnego doradcy zawodowego odbywa się w samodzielnym pomieszczeniu, zapewniającym możliwość nawiązania kontaktu z uczniem i dyskrecje prowadzonych rozmów. Tam doradca przeprowadza rozmowy indywidualne, natomiast poradnictwo grupowe odbywa się w pomieszczeniach dostosowanych do prowadzenia zajęć grupowych.

Wymagania psychologiczne

Wypełnianie zadań z zakresu poradnictwa zawodowego, oprócz wielokierunkowej wiedzy, wymaga posiadania tzw. kompetencji społecznych. Są to cechy osobowości, uzdolnienia i zainteresowania, warunkujące powodzenie w pracy z ludźmi. Nadrzędną umiejętnością w poradnictwie jest nawiązanie kontaktu z drugą osobą, polegające na tworzeniu atmosfery otwartości, życzliwości, zaufania. Następnie doradca stara się wyzwolić aktywność, inicjatywę ucznia i doprowadzić do podjęcia decyzji przez osobę poszukującą porady w sposób samodzielny. Aby to osiągnąć, powinien posiadać umiejętności postępowania z ludźmi oraz zdolności przekonywania. Bardzo ważne jest także wzajemne zrozumienie, toteż szkolny doradca zawodowy powinien mówić jasnymi, prostymi zdaniami oraz wykazać umiejętność słuchania i obserwacji. Z tym łączy się również empatia, czyli dostrzeganie i wczuwanie się w problemy innych.

Szkolny doradca zawodowy powinien także charakteryzować się takimi cechami, jak obiektywizm i tolerancja, czyli traktowanie uczniów bez uprzedzeń, w poszanowaniu dla ich wartości i indywidualności, a także komunikatywność, szacunek dla autonomii ucznia, wzbudzanie zaufania, dyskrecja, empatia, operatywność, przedsiębiorczość, otwartość na zmiany, umiejętność współpracy, świadomość własnych ograniczeń w zakresie udzielania pomocy.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Pod względem obciążenia fizycznego pracę szkolnego doradcy zawodowego można zaliczyć do prac lekkich. Przeciwwskazaniami do zatrudnienia w tym

zawodzie są niewydolność intelektualna, choroby psychiczne i wszelkie zaburzenia ośrodkowego układu nerwowego oraz wady wzroku niepoddające się korekcji, wady słuchu i wymowy. Ponadto specyfika pracy związana jest z obsługą komputera, aparatury audiowizualnej i przeprowadzaniem testów pedagogicznych i psychologicznych wyklucza również zatrudnienie osób z dysfunkcją ruchów kończyn górnych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie szkolny doradca zawodowy niezbędne jest posiadanie wyższego wykształcenia z dyplomem ukończenia:

1. studiów magisterskich na kierunku (specjalności) zgodnym (lub zbliżonym) z rodzajem prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym,
2. studiów magisterskich na kierunku (specjalności) innym niż rodzaj prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym, która ponadto ukończyła:
 - studia podyplomowe lub inne prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego,
 - albo kurs kwalifikacyjny z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego.
3. studiów wyższych zawodowych na kierunku (specjalności) zgodnym lub zbliżonym z rodzajem prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym,
4. studiów wyższych zawodowych na kierunku (specjalności) innym niż rodzaj prowadzonych zajęć i przygotowaniem pedagogicznym, która ponadto ukończyła studia podyplomowe, uzupełniające lub inne prowadzone przez szkołę wyższą z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego, doradztwa personalnego albo kurs kwalifikacyjny z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego prowadzony przez zakład kształcenia nauczycieli albo inną instytucję prawną lub fizyczną, które mogą prowadzić takie kursy zgodnie z przepisami w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli.

TYPY DORADCÓW: (wg B. Wojtasik)

1) *Doradca zawodu – ekspert* „wie, co jest dobre, pożądane” i steruje, a nawet niekiedy manipuluje radzącym się, dając gotowe rozwiązania. Ekspert dysponuje dużą wiedzą, doświadczeniem, wie, co jest dla danego człowieka najlepsze. Udziela instrukcji, wskazówek, poleceń, dokonuje wyboru i ponosi za niego odpowiedzialność.

2) *Doradca – informator* zajmuje się głównie informacją o możliwościach zatrudnienia, o zawodach i proponowaniem, zawodu najlepszego – jego zdaniem – dla radzącego się.

3) *Doradca – leseferysta* nie jest zorientowany na zawody, ale na ucznia. Nie ma gotowych odpowiedzi, jaki zawód uczeń powinien wybrać, bo wie, że każda jednostka jest inna, i to, co dobre i wartościowe dla doradcy, nie musi być takim dla radzącego się. Taki doradca poświęca wybierającemu zawód wiele czasu, pobudza do poznania siebie, również pod kątem wykonywania zawodu, ale nie udziela konkretnych porad. Ostateczna decyzja pozostawia radzącemu się.

4) *Doradca – spolegliwy opiekun* jest ciepły, otwarty, stymuluje do aktywności, nie narzuca zdania, udziela porady. Radzący się sam podejmuje decyzje zawo-

dową przy akceptacji doradcy, zatem odpowiedzialność za decyzję jest rozłożona, większa jednak po stronie radzącego się.

5) *Doradca – konsultant* zwraca uwagę na motywy, którymi kieruje się wybierający zawód, i to na to, na jakie wartości jest on skierowany. Doradca zakłada, że informacje płynące z wewnątrz, ze struktur poznawczych jednostki, a także ze środowiska zewnętrznego, ukierunkowują radzącego się. Odpowiedzialność za wybór zawodu podzielona jest między obie strony.

Zawody pokrewne

Psycholog

Pedagog

Analitik pracy

Doradca pracy

Pośrednik pracy

IV. Bariery i ograniczenia w poradnictwie zawodowym

W Polsce tworzy się dopiero system pomocy zawodowej dla młodzieży, w dużym stopniu związane jest to ze zmianą gospodarki i wprowadzeniem reformy oświaty.

Prowadzenie doradztwa wiąże się obecnie z koniecznością rozwiązywania następujących problemów:

1. Brak dostatecznej wiedzy o zmianach w pracy i zawodach.
2. Brak formalnych opisów i klasyfikacji nowo powstałych zawodów.
3. Szkoły zawodowe szkołą według własnego uznania, nie uwzględniając realiów zatrudnienia.
4. Zbyt mały przepływ informacji o działalności poradni pedagogiczno-zawodowych.
5. Mała ilość placówek zajmujących się poradnictwem zawodowym.

Szczególnie na terenach popegeerowskich występują bariery i ograniczenia w poradnictwie zawodowym. Byli pracownicy PGR mają wielkie trudności ze znalezieniem pracy, z powodu braku wykształcenia. Często uczniowie wywodzący się z tych rodzin mają małe szanse na ukończenie dobrej szkoły ponadgimnazjalnej i zdobycie zawodu. Brak motywacji do dalszego kształcenia ze strony rodziców powoduje u tych dzieci wyuczoną bezradność.

W gimnazjum, w którym pracuję, zgłaszane są przypadki uczniów, którzy nie będą kontynuowali nauki w żadnej szkole ponadgimnazjalnej z powodu braku finansów na podstawowe potrzeby (dojazdy do najbliższej szkoły, która znajduje się ok.20 km od miejsca zamieszkania) oraz niechęci spowodowanej tym, że i tak nie ma pracy. Szanse edukacyjne dzieci i młodzieży z rodzin popegeerowskich są znacznie niższe od szans innych dzieci.

W takich przypadkach bardzo ważna będzie rola doradcy zawodowego, który powinien zaszczerpić tym uczniom poczucie pełnej odpowiedzialności za własną karierę zawodową. Ważne jest przełamywanie stereotypów dawnego myślenia o sposobach poszukiwania pracy, które nierzadko prezentowane są przez rodziców obecnych gimnazjalistów. Szczególnie w małych miejscowościach popegeerowskich, wielu bezrobotnych nie korzysta, bo i nie potrafi, z ofert i usług doradcy za-

wodowego. Bywa, że osoby poszukujące pracy nie są zainteresowane i nie chcą wiedzieć o takiej możliwości, a z pewnością nie doceniają znaczenia takiego poradnictwa. Jest ono u nas w kraju młodą dziedziną i zapewne dlatego niedocenioną. Ponadto doradca nie wyręcza klienta w poszukiwaniu pracy, ale doradza mu (czasami uczy) jak to robić skutecznie.

Być aktywnym na rynku pracy wcale nie jest łatwo. Trzeba, zatem tworzyć nowe nawyki i tradycję.

Program, który został opracowany w gminie popegeerowskiej, w której obecnie pracuję jest wyjściem naprzeciw potrzebom uczniów.

Jest odpowiedzią na niepokoje młodzieży dotyczące własnej przyszłości, braku szans na realizację dążeń życiowych i umiejętności kształtowania swoich losów.

CELE GŁÓWNE PROGRAMU:

1. Uzmysłowienie młodzieży z terenu popegeerowskiego konieczności świadomego i rozważnego wyboru dalszej drogi kształcenia i zawodu.
2. Przygotowanie młodzieży do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia i zawodu.
3. Wskazanie źródeł informacji o poradnictwie zawodowym.

CELE SZCZEGÓLOWE:

1. Poznanie siebie, samodiagnoza preferencji i zainteresowań zawodowych.
2. Kształtowanie umiejętności planowania dalszego rozwoju edukacyjno-zawodowego i kontynuowania nauki w szkołach programowo wyższych.
3. Podejmowanie decyzji zawodowych i edukacyjnych.
4. Kształtowanie odpowiedzialności za własny rozwój zawodowy.
5. Kształtowanie umiejętności określania swoich celów życiowych, mocnych i słabych stron, sprawnego komunikowania, autoprezentacji.
6. Wzmocnienie poczucia wartości przez wyłonienie pozytywnych stron osobowości.
7. Określenie swojego potencjału jako podstawy do kształtowania przyszłości.
8. Uświadomienie uczniom konieczności konfrontowania wiedzy o zawodach z wiedzą o sobie.
9. Wyrobienie w uczniach pozytywnych postaw wobec pracy.
10. Przygotowanie uczniów do roli pracownika.
11. Rozwijanie świadomości mobilności zawodowej i pobudzanie aktywności do poszukiwania alternatywnych rozwiązań w różnych sytuacjach zawodowych i życiowych.
12. Wspomaganie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych, przy wykorzystaniu aktywnych metod pracy.

METODY I FORMY DZIAŁANIA

I. ROZPOZNAWANIE WŁASNYCH MOŻLIWOŚCI ZAWODOWYCH

1. Określenie własnych zainteresowań

- moje zainteresowania; ćwiczenie:

„Moja działalność w czasie wolnym od nauki”

„Moja działalność szkolna”

- ankietą: „Czy lubisz”

2. Uświadomienie własnych uzdolnień

- moje uzdolnienia; ćwiczenie:
„Poznaj swoje możliwości”

3. System uznawanych wartości

- moje wartości; ćwiczenie:
„Co jest dla ciebie ważne w pracy”,
„Karta wartości pracy”

4. Cechy osobowości, ich znaczenie w wyborze zawodu

- warsztaty z pracownikiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej

5. Stan fizyczny i zdrowotny a wybór zawodu

- wywiady z osobami o ciekawych zawodach (np. z zaproszonymi rodzicami)

II. ŚWIAT ZAWODÓW**1. Podział zawodów ze względu na dominujące czynności:**

- poszukiwanie właściwego zawodu
- ćwiczenia, dyskusja kierowana
- filmy o zawodach,
- ankieta „*Moje skłonności zawodowe*”

2. Poznajemy zawody (opis zawodów i ich wymagania)

- przygotowanie teczek z opisami wybranych zawodów – metoda projektów.

III. DALSZE KSZTAŁCENIE I DOSKONALENIE**1. Struktura kształcenia ponadgimnazjalnego:**

- miniwykład połączony z demonstracją foliogramu,
- dyskusja

PRZEWIDYWANE EFEKTY*Uczeń:*

- potrafi określić i rozwijać swoje zainteresowania,
- potrafi uświadomić sobie własne uzdolnienia,
- zna swój system wartości i oczekiwań wobec pracy i środowiska pracy,
- poznaje własną osobowość,
- potrafi ocenić swój stan fizyczny i zdrowotny,
- zna swoje mocne i słabe strony,
- potrafi konfrontować własne możliwości z wymaganiami zawodu,
- zna warunki i środowisko pracy oraz zadania konkretnych czynności w konkretnych zawodach,
- zna wymagania psychofizyczne oraz przeciwwskazania zdrowotne w konkretnych zawodach,
- zna instytucje kształcące,
- potrafi określić szanse zatrudnienia w konkretnym zawodzie,
- zna materiały i narzędzia pracy w konkretnych zawodach,
- zna rodzaje i typy szkół przygotowujące do wybranego zawodu,

- zna kryteria przyjęć oraz warunki naboru i kształcenia,
- zna możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych i możliwości przekwalifikowania się oraz podnoszenia kwalifikacji.

WSPÓLPRACA DORADCY ZAWODOWEGO Z WYCHOWAWCĄ KLASY

Dalsze kształcenie i doskonalenie po ukończeniu gimnazjum

Ustawa o systemie Oświaty (Dz.U. z 1996 roku Nr 67, poz. 329 ze zmianami) absolwentem gimnazjów umożliwia kontynuację nauki w następujących typach szkół ponadgimnazjalnych:

- liceum ogólnokształcącym,
- liceum profilowanym,
- technikum,
- zasadniczej szkole zawodowej.

Liceum ogólnokształcące zapewnia dobre przygotowanie w zakresie przedmiotów ogólnych w celu umożliwienia zdania egzaminu maturalnego oraz kontynuowania nauki w szkole wyższej. Uwzględniając zainteresowania uczniów, na początku etapu edukacyjnego wyznacza się dwa do czterech przedmiotów ujętych w podstawie programowej w zakresie rozszerzonym.

Licea profilowane będą kształcić młodzież w następujących profilach:

1. Liceum o profilu *elektrotechnicznym* umożliwi kształcenie ogólnozawodowe z zakresu elektrotechniki, instalacji elektrycznych, energetycznych oraz maszyn i urządzeń elektrycznych. Po ukończeniu liceum absolwenci będą mogli podjąć kształcenie w szkole policealnej i uzyskać tytuł technika elektryka z określoną specjalizacją (maszyny i urządzenia elektryczne, elektroenergetyka, instalacje elektryczne, systemy zabezpieczeń i automatyki) lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
2. Liceum o profilu *elektronicznym* zapewni kształcenie ogólnozawodowe z zakresu elektrotechniki, elektroniki i automatyki oraz eksploatacji urządzeń elektronicznych. Po ukończeniu liceum absolwenci będą mogli kontynuować naukę w szkole policealnej i uzyskać tytuł technika elektronika z określoną specjalizacją (np. telekomunikacja, automatyka i robotyka, urządzenia audio-wideo, systemy komputerowe) lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
3. Liceum o profilu *mechatronicznym* łączy podstawową wiedzę z zakresu mechaniki, elektroniki i informatyki (czyli szeroko pojętej automatyki). Absolwent liceum o profilu mechatronicznym może kontynuować naukę w szkole wyższej (po zdaniu matury) lub w szkole policealnej. Szkoła policealna umożliwi uzyskanie kwalifikacji zawodowych np. w zakresie: automatyki przemysłowej, obrabiarek sterowanych numerycznie, elektroniki samochodowej, robotyki, itp.
4. Liceum o profilu *mechaniczne techniki wytwarzania* umożliwi kształcenie ogólnozawodowe z zakresu konstrukcji i projektowania, wytwarzania eksploatacji maszyn i urządzeń oraz automatyki i robotyki. Po ukończeniu liceum absolwenci będą mogli podjąć kształcenie w szkole policealnej i uzyskać tytuł technika mechanika z określoną specjalizacją (np. obróbka skra-

- waniem, spawalnictwo, mechanika precyzyjna, budowa i eksploatacja maszyn i urządzeń mechanicznych (np. pojazdów mechanicznych), itd.) lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
5. Liceum o profilu *zarządzanie informacją* umożliwi opanowanie podstawowych umiejętności z zakresu: wyszukiwania, selekcjonowania i gromadzenia informacji, przetwarzania oraz upowszechniania informacji. Absolwenci będą mogli podjąć kształcenie specjalistyczne w szkole policealnej w zakresie informatyki (grafiki komputerowej, technik multimedialnych, systemów baz danych), poligrafii, reklamy, itd., ewentualnie kontynuować naukę w szkole wyższej.
 6. Liceum o profilu *kształtowanie środowiska* wyposaża absolwenta w wiedzę ogólnozawodową niezbędną do dalszego kształcenia w zakresie: budownictwa i architektury, geodezji, budownictwa drogowego, melioracji, geologii i hydrologii lub ochrony środowiska, itd. Po ukończeniu liceum absolwenci będą mogli podjąć kształcenie w szkole policealnej lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
 7. Liceum o profilu *transportowo-spedycyjnym* zapewni kształcenie ogólnozawodowe z zakresu: spedycji, systemów i środków transportu oraz układów komunikacji lądowej, wodnej i powietrznej. Po ukończeniu liceum absolwenci będą mogli podjąć kształcenie specjalistyczne w szkole policealnej (np. z zakresu logistyki) lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
 8. Liceum o profilu *kreowanie ubiorów* umożliwi przygotowanie ogólnozawodowe z zakresu szeroko rozumianej branży tekstylnej (dziewiarstwo, krawiectwo, obuwnictwo, itd.). Absolwenci będą mogli podjąć kształcenie w szkole policealnej i uzyskać tytuł np. technika technologa odzieży, technika włókiennika lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
 9. Liceum o profilu *chemiczne badania środowiska* zapewni kształcenie ogólnozawodowe z zakresu badań chemicznych, ochrony środowiska oraz badań zanieczyszczeń środowiska. Absolwenci będą mogli podjąć kształcenie specjalistyczne w szkole policealnej w kierunku analityczno-chemicznym lub w kierunku ochrony środowiska, ewentualnie kontynuować naukę w szkole wyższej.
 10. Liceum o profilu *ekonomiczno-administracyjnym* umożliwi absolwentowi przyswojenie wiedzy i umiejętności ogólnozawodowych z zakresu: zarządzanie firmą, marketingu, rachunkowości i pracy biurowej. Absolwenci będą mogli kontynuować naukę w szkole policealnej i uzyskać tytuł technika handlowca, technika ekonomisty, technika rachunkowości lub technika administracji, ewentualnie kontynuować naukę w szkole wyższej.
 11. Liceum o profilu *usługowo-gospodarczym* umożliwi przygotowanie ogólnozawodowe z zakresu podstaw organizacji usług w wielu dziedzinach działalności człowieka. Absolwenci będą mogli kontynuować naukę w szkole policealnej i uzyskać kwalifikacje zawodowe np. w zakresie obsługi turystycznej, usług gastronomicznych, usług pielęgnacyjnych lub innych (np. w zakresie organizacji reklamy), ewentualnie kontynuować naukę w szkole wyższej.

12. Liceum o profilu *socjalnym* umożliwi absolwentowi przyswojenie wiedzy z zakresu podstaw prawa, funkcjonowania człowieka w środowisku i podstaw nauk socjalnych. Absolwenci będą mogli podjąć kształcenie w szkole policealnej i uzyskać kwalifikacje w zawodach np. terapeuta zajęciowy, opiekunka dziecięca, itd. lub kontynuować naukę w szkole wyższej.
13. Liceum o profilu *rolniczo-spożywczym* umożliwi przygotowanie ogólnozawodowe z zakresu: produkcji rolniczej (gospodarstwo rolnicze, technologie produkcji rolniczej i zwierzęcej), przetwórstwo żywności (procesy w przemyśle spożywcym, badanie surowców i produktów spożywczych) oraz przetwórstwa surowców roślinnych zwierzęcych.

Rozważana jest możliwość utworzenia techników kształcących w zawodach:

- technik architektury krajobrazu,
- technik organizacji usług gastronomicznych,
- technik hotelarstwa,
- technik budownictwa,
- technik geodeta.

WNIOSKI I SPOSTRZEŻENIA:

1. Motywować uczniów szczególnie z rodzin popegeerowskich do dalszego kształcenia ponadgimnazjalnego i planowania swojej dalszej kariery edukacyjno-zawodowej.
2. Wspomagać uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych z wykorzystaniem aktywnych metod pracy.
3. Aktywnie współpracować z rodzicami uczniów, aby stali się dobrymi i profesjonalnymi doradcami.
4. Wyrównywać szanse edukacyjne uczniów z terenów popegeerowskich do szans uczniów z większych miejscowości, poprzez ułatwienie dostępu do:
 - źródeł informacji,
 - zajęć pozalekcyjnych,
 - źródeł kultury.
5. Dyrektor jak i organ prowadzący szkołę, z uwagi na duży problem bezrobocia w gminie widzą potrzebę prowadzenia zajęć z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego w gimnazjum.